

»Dig söver smickrets röst – hör sanningens en gång«

Publicerad här den 7 april 2014

DESSA ORD RIKTADE ESAIAS TEGNÉR i en dikt till moder Svea för två hundra år sedan. De duger att riktas mot dig som skolminister i dag också. De som smickrar dig är bland annat ledarskribenterna i Alliansens tidningar och de politiker som har kommit till makten tack vare dig.

Det är också de matematiklärare som får ännu fler lektioner i grundskolan av dig. Detta trots att de redan har ett par hundra lektionstimmar mer än vad geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap har tillsammans. Du har gått på deras myt om hur mycket matematik alla elever kommer att behöva i framtiden.

Smickrets röster kommer också från alla de forskarutbildade lärare som fått arbete tack vare att du låtit nedmontera lärarutbildningen som yrkeutbildning. Att du ersatt den med en rad kurser i ämnesteorier och diverse skolteori och forskningsmetodik. Kurser som ger dem jobb men som inte ger kandidaterna den beredskap de behöver för att klara lärarjobbet.

Smickrets röster kan också höras från föräldrar med god utbildning och god ekonomi. Genom dina tidigarelagda betyg kan de nu bli ännu säkrare på att det är deras barn som får de bästa utbildningarna och jobben, inte de andras ungar. Eller från de lärare som behöver ditt betygssystem som en tumme i ögat på eleverna för att få dem att lyssna och uppföra sig. Eller från de »experter« som du har gett arbete med att göra utredningar. Utredningar som är avsedda att ta udden av den kritik som riktas mot dig och dina skolreformer.

En annan av dina smickrare var Dagens Nyheters chefredaktör Hans Bergström som lät dig sätta agendan i skoldebatten genom en rad artiklar på tidningens debattsida. Din lögnaktiga svartmålning av skolan bäddade bland annat för införandet av det fria skolvalet. De kommunala skolorna skulle efter mönster från näringslivet bli bättre genom att utsättas för konkurrens. Sanningen är att det fria skolvalet har medfört att eleverna i skolor i socialt utsatta områden nu lär sig mycket sämre och att eleverna i övriga skolor inte heller lär sig bättre genom att skolan nu blivit så segregerad. En annan sanning är att Hans Bergström har flyttat till Florida med sin fru och de 690 miljoner kronor som hon fick när hon sålde sin friskola till amerikanska riskkapitalister.

De farligaste smickrarna finner du inom OECD. De tycker att du är på rätt väg när du omformar skolan efter mönster från Sydkorea. För dem är skolan till för att forma eleverna till passande kuggar i det ekonomiska maskineriet. Därför berömmar de den sorteringskola som du har byggt på kunskapsmätning, betyg och kontroll.

Det stämmer kanske att den svenska skolan enligt OECD kostar mer än skolorna i andra länder. Sanningen är dock att en stor del av dessa pengar används till annat än att ge eleverna kunskaper. Det är inte bara en mycket stor del av elevernas och lärarnas tid som i sorteringskolan går åt för att mäta, betygssätta och kontrollera kunskaperna i stället för att skapa dem. Kontrollapparaten i skolan kostar också avsevärda summor. Mycket pengar har också försvunnit från skolan till riskkapitalisters skatteparadis.

Du säger dig värna om kunskaperna. Sanningen är att du själv inte ens äger elementära kunskaper om vad elever behöver för att lyckas lära. Vad värre är, du lyssnar inte heller på dem som vet. I stället famlar du nu efter ledtrådar i främmande länder. Så har också de flesta av dina beslut och reformer hamnat fel.

Du har upprepade gånger förkunnat att lärarens uppgift är att genom katederundervisning förmedla kunskap till eleverna. Sanningen är att ingen lärare kan förmedla kunskap till eleverna. Bara information. Det är först när eleverna lyssnar och tar till sig informationen som den blir till kunskap inom dem.

Du säger dig veta att det som nu behövs är mera kunniga och entusiastiska lärare. Sanningen är att problemet med sjunkande kunskaper i skolan bara marginellt beror på brister i lärarens ämneskunskaper. Sanningen är också att mycket få lärare orkar vara entusiastiska fem lektioner om dagen, fem dagar i veckan. Särskilt som de också tvingas använda sin tid till att mäta kunskaper, registrera, rapportera med mera.

Att fokusera på lärarens utläring i stället för på elevernas inläring leder fel. Betoningen måste i stället läggas på att ge eleverna de förutsättningar som de behöver för att kunna ta till sig information. Det viktigaste bland dessa förutsättningar är att alla elever har tillräcklig språkförståelse för att kunna följa med i undervisningen. För detta behövs det mindre elevgrupper i förskolan och de första årskurserna och fler speciallärare. Det duger inte att skylla på kommunerna för att detta inte har ordnats. Om du kunde öronmärka statsbidrag till karriärlärare lär du kunna öronmärka bidrag till detta också.

Du har aldrig omnämnt Barnkonventionen i dina många uttalanden. Barnkonventionen säger att man ska se till elevernas bästa inför varje

beslut. Dessvärre har du sett mer till smickrarnas bästa än till elevernas. De åtgärder du vill hämta från Sydkorea är inte till elevernas bästa. De behöver inte auktoritära skolledare, mera katederundervisning, tidigare betyg, stora klasser, hård disciplin och höga kunskapskrav. Tvärtom. Sanningen är att eleverna i stället behöver få tid att tänka i sin egen takt. De behöver få uppleva lärandet som meningsfullt och stimulerande. De behöver framför allt se att de gör framsteg och få beröm för det.

Dessvärre leder katederundervisningen till att varken de snabbaste eller de långsammaste eleverna får den tid att tänka som passar dem. Inriktningen på mål och resultat leder till att innehållet i undervisningen koncentreras till den mätbara kunskapen. Eleverna vet att de varken kommer att minnas eller att få någon användning för en stor del av denna kunskap. Detta gäller inte minst skolmatematiken. De upplever därför inte någon annan mening med detta lärande än de betyg de kan skaffa sig.

De graderade betygen hindrar många elever från att uppleva framsteg i lärandet. De förlorar både självförtroende och framtidstro när de ideligen misslyckas på de betygsprov som de måste vara med på. Ju tidigare betygen ges desto mer förödande blir det för dem. Ett par elever i varje klass vet med sig att de är de sämsta i klassen och att de inte kommer att få godkända betyg hur mycket de än anstränger sig. Om de inte får godkända betyg i årskurs nio, får de inte gå något gymnasieprogram.

I år kommer cirka 11 000 elever att drabbas av detta. Många av dem klarar sig nog bra i livet trots detta. Att de lämnar skolan med så lite mätbara kunskaper är ingen katastrof. Värre är det för alla de elever vars självförtroende och framtidshopp har malts ned av alla misslyckanden. Men för dig finns inte dessa elever. Du hävdar fortfarande att det är de elever som får de lägsta betygen som tjänar mest på dem.

Sanningen är att eleverna inte lär sig bättre för att de får betyg. Betygens enda funktion är att sortera eleverna så som OECD önskar. Men många elever råkar illa ut på grund av betygen och betygsspärren till gymnasiet. Utan skola eller jobb att gå till – och utan egen bostad och pengar – hamnar de i ett utanförskap. Du blundar för risken att många av dessa ungdomar då sluter sig till en gemenskap i kriminella gäng. En gemenskap som för många leder till ett kortare och sämre liv.

Under Almedalsveckan erkände du att några av dina reformer kommit att slå fel. Men då får vi väl ändra på dem då, sade du. Men hur ändrar du på det faktum att din betygsfixering har försämrat livet för många elever?